

Rolnummer 618
Arrest nr. 65/94 van 14 juli 1994

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 335, § 3, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters L.P. Suetens, L. François, P. Martens, J. Delruelle en H. Coremans, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 16 november 1993 in zake de procureur des Konings tegen M. Thys, Maurice De Coninck en Michel De Coninck, heeft de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel (eerste burgerlijke kamer), de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 335, § 3, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet in zoverre het een onderscheid maakt tussen de minderjarige kinderen, enerzijds, en de meerderjarige kinderen, anderzijds, in zoverre het bepaalt dat de ouderlijke verklaring van naamsverandering dient te worden gedaan vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeshil*

Op 17 juli 1991 heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand van Rixensart een akte opgemaakt waarbij Maurice Thys de op 10 maart 1973 geboren Michel De Coninck heeft erkend met de instemming van laatstgenoemde en van Marcelle De Coninck. De akte vermeldt dat « de comparanten verklaren dat het kind de naam van zijn vader draagt », namelijk Maurice Thys.

Overwegende dat de akte strijdig is met artikel 335, § 3, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, aangezien het kind meerderjarig is, heeft de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Nijvel de vernietiging van die vermelding gevorderd bij de rechtbank waarvoor de drie voornoemde personen werden gedagvaard.

Na te hebben vastgesteld dat het Burgerlijk Wetboek, sedert de wet van 31 maart 1987, in beginsel de gelijkheid van alle afstammelingen voorschrijft, zowel wat de vaststelling als de gevolgen ervan betreft, en dat de in artikel 335, § 3, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek bedoelde verklaring moet worden gedaan « binnen een jaar te rekenen van de dag waarop de personen die de verklaring doen, de vaststelling van de afstamming hebben vernomen en vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind », besloot de rechtbank « dat die bepaling een discriminatie in het leven roept tussen de minderjarige en de meerderjarige kinderen wat het recht betreft om de naam van hun vader te dragen » en « (...) derhalve in strijd lijkt » met de artikelen 6 en *6bis* van de Grondwet. Zij heeft aan het Hof de in het onderwerp vermelde prejudiciële vraag gesteld.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

De prejudiciële vraag is bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een expeditie van de voormelde verwijzingsbeslissing, die op 2 december 1993 op de griffie is ontvangen.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 21 december 1993 is rechter H. Coremans aangewezen om de zetel aan te vullen.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen aanleiding was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 6 januari 1994 ter post aangetekende brieven, die op 7 en 10 januari 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn

gesteld.

Het bij artikel 74 van de voormelde wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 januari 1994.

De Ministerraad, vertegenwoordigd door de Eerste Minister, met ambtswoning te 1000 Brussel, Wetstraat 16, heeft bij op 21 februari 1994 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Er is geen andere memorie ingediend.

Bij beschikking van 3 mei 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 25 mei 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad, die, evenals zijn advocaat, van de datum van de terechtzitting op de hoogte is gebracht bij op 3 mei 1994 ter post aangetekende brieven, die op 5 mei 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

Bij beschikking van 5 mei 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 2 december 1994.

Op de terechtzitting van 25 mei 1994 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Bourtembourg en Mr. N. Fortemps, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters L. François en H. Coremans verslag uitgebracht;

- is de voornoemde advocaat Mr. Bourtembourg gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de Ministerraad

A.1. Vóór de wijziging van het Burgerlijk Wetboek bij de wet van 31 maart 1987, was er kritiek op de gewoonte om de naam van de vader toe te kennen aan het natuurlijk kind wiens afstamming van vaderszijde werd vastgesteld na de afstamming van moederszijde, onder meer wanneer het kind bij zijn moeder leefde, praktisch geen contact had met zijn vader en vooral slechts onder de naam van zijn moeder bekend was.

A.2. Het beginsel van het nieuwe artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek houdt in dat de naam voortvloeit uit de afstamming; men heeft echter rekening willen houden met, enerzijds, de mogelijke splitsing tussen de vaststelling van de afstamming van moederszijde en de vaststelling van de afstamming van vaderszijde, en, anderzijds, in dat geval, met de belangen van het kind om van naam te veranderen (zie *Gedr. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305/1, p. 17).

A.3. De naamsverandering vóór de ontvoogding of de meerderjarigheid van het kind is een voorrecht van

het ouderlijk gezag dat om die reden wordt uitgeoefend in het belang van het kind en ophoudt bij zijn meerderjarigheid of zijn ontvoogding. Die verandering kan plaatsvinden, ofwel krachtens artikel 335, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, ofwel krachtens de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen (die de wet van 11-21 germinal jaar XI opheft en vervangt).

A.4. Artikel 335, § 3, derde lid, heeft het belang van het kind willen beschermen dat zijn naam niet wordt gewijzigd terwijl het gedurende zijn hele minderjarigheid de naam van zijn moeder heeft gedragen, maar houdt er rekening mee dat het in het belang van het kind kan zijn de naam van zijn vader te dragen en niet meer die van zijn moeder; dat is het geval wanneer zijn ouders andere kinderen zouden hebben wier afstamming van vaderszijde en moederszijde gelijktijdig zou zijn en die derhalve de naam van hun vader zouden dragen (zie de verwijzing naar resolutie (78)37 van de Raad van Europa van 27 september 1978 volgens welke alle kinderen van dezelfde ouders dezelfde naam moeten dragen, in Verslag namens de Commissie voor de Justitie uitgebracht door mevrouw Staels-Dompas, *Gedr. St.*, Senaat, 1984-1985, nr. 904/2, p. 126). Artikel 335, § 3, derde lid, heeft dus tot doel dat in elk afzonderlijk geval rekening zou kunnen worden gehouden met het belang van het kind.

A.5. Wat de procedure betreft volgens welke de naam van de vader kan worden toegekend aan een kind wiens afstamming van vaderszijde wordt vastgesteld na de afstamming van moederszijde, roept de betwiste bepaling een onderscheid in het leven tussen, enerzijds, de minderjarige kinderen, en, anderzijds, de ontvoogde minderjarige kinderen en de meerderjarige kinderen. Het ogenblik en de manier waarop de afstamming van vaderszijde wordt vastgesteld, spelen hoe dan ook geen rol. De minderjarigheid van het kind vormt een objectief criterium.

A.6. Zowel het minderjarig als het meerderjarig kind hebben de mogelijkheid van naam te veranderen wanneer hun afstamming van vaderszijde wordt vastgesteld na hun afstamming van moederszijde, het eerste door de verklaring die is opgenomen in de betwiste bepaling of via de voormelde wet van 15 mei 1987 (zulks zal bijvoorbeeld het geval kunnen zijn na het verstrijken van de termijn voor de verklaring), het tweede door daartoe aan de Minister van Justitie een verzoek te richten, overeenkomstig de voormelde wet (het staat aan de Koning de naamsverandering toe te staan indien Hij van mening is dat het verzoek op ernstige motieven is gegrond en de aangevraagde naam niet tot verwarring leidt en de verzoeker of derden niet kan schaden).

Daaruit volgt dat enkel de procedure van naamsverandering verschilt. Maar de gevolgen van de ouderlijke verklaring van naamsverandering en van het koninklijk besluit van naamsverandering zijn identiek.

A.7. Het door de betwiste bepaling gemaakte onderscheid is verantwoord en evenredig met het door de wetgever in 1987 nagestreefde doel : de bescherming van de belangen van het kind. De beoordeling van de opportuniteit van een naamsverandering en derhalve de bescherming van de belangen van het kind worden verzekerd, gedurende de minderjarigheid van het kind, door zijn ouders die het ouderlijk gezag uitoefenen en, vanaf de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind, op initiatief van het « kind » zelf, dat de voornaamste belanghebbende is, en zulks ongeacht of zijn afstamming van vaderszijde tijdens zijn minderjarigheid of na zijn meerderjarigheid is vastgesteld.

- B -

B.1. Na te hebben voorgeschreven dat het kind wiens afstamming alleen van moederszijde vaststaat, de naam van zijn moeder draagt, bepaalt artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek :

« § 3. Indien de afstamming van vaderszijde komt vast te staan na de afstamming van moederszijde, blijft de naam van het kind onveranderd. Evenwel kunnen de ouders samen of een van hen, indien de andere overleden is, in een door de ambtenaar van de burgerlijke stand opgemaakte akte verklaren dat het kind de naam van zijn vader zal dragen.

Bij vooroverlijden van de vader of gedurende zijn huwelijk kan die akte niet worden opgemaakt zonder de instemming van de echtgenote met wie hij gehuwd was op het ogenblik van de vaststelling van de afstamming.

Die verklaring moet worden gedaan binnen een jaar te rekenen van de dag waarop de personen die de verklaring doen, de vaststelling van de afstamming hebben vernomen en vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind.

Van de verklaring wordt melding gemaakt op de kant van de akte van geboorte en van de andere akten betreffende het kind. »

In geen bij het Hof ingediende memorie is betoogd dat, zoals in de prejudiciële vraag wordt verondersteld, die paragraaf de artikelen 6 en 6*bis* van de Grondwet zou kunnen schenden «in zoverre (hij) een onderscheid maakt tussen de minderjarige kinderen, enerzijds, en de meerderjarige kinderen, anderzijds, in zoverre (hij) bepaalt dat de ouderlijke verklaring van naamsverandering dient te worden gedaan vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind ». De stelling van de schending wordt enkel in de motivering van het vonnis aangevoerd. In dat vonnis wordt, nadat is vastgesteld dat de vordering strekt tot de vernietiging van de vermelding, in een akte van de burgerlijke stand, van de verklaring, uitgaande van een vader en een moeder, dat hun kind de naam van de vader zal dragen, terwijl die verklaring betrekking had op een meerderjarig kind, geoordeeld dat het Burgerlijk Wetboek, door te eisen dat de verklaring wordt gedaan « vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind », « een discriminatie in het leven roept tussen de minderjarige en de meerderjarige kinderen wat het recht betreft om de naam van hun vader te dragen ».

B.2. Door in de motivering van het vonnis te overwegen dat de in het geding zijnde bepaling een discriminatie tussen de minderjarige en de meerderjarige kinderen in het leven roept « ten aanzien van het recht om de naam van hun vader te dragen », schijnt de rechter te denken dat die bepaling handelt over de rechten van het kind met betrekking tot zijn naam. Dit is evenwel niet het geval vermits, volgens dezelfde bepaling, zolang het kind aan het ouderlijk gezag is onderworpen, de vervanging van de naam van de moeder door die van de vader alleen op vraag van zijn ouders plaatsvindt.

B.3. Volgens de wet van 15 mei 1987 betreffende de namen en voornamen « (kan) elke persoon die enigerlei reden heeft om van naam (...) te veranderen, (...) daartoe aan de Minister van Justitie een met redenen omkleed verzoek richten » (artikel 2, eerste lid). Zodra het kind wiens afstamming van vaderszijde wordt vastgesteld na de afstamming van moederszijde, meerderjarig is

geworden, is het dus niet beroofd van elke mogelijkheid om de naam van zijn moeder te vervangen door die van zijn vader indien het dat wenst. Weliswaar kan de Koning de gevraagde verandering slechts « uitzonderlijk » toestaan (artikel 3, tweede lid); die beperking, die het strikte karakter van de verder in dezelfde bepaling nauwkeuriger vermelde voorwaarden versterkt (« indien Hij van oordeel is dat het verzoek op ernstige redenen steunt en dat de gevraagde naam geen aanleiding geeft tot verwarring en de verzoeker of derden niet kan schaden »), vormt evenwel geen hinderpaal voor het toestaan van de gevraagde verandering indien de Koning niet bij een met redenen omklede beslissing een eventueel verzet heeft ingewilligd (artikelen 5 en 6).

B.4. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5. Gebruik makend van de hem toekomende beoordelingsbevoegdheid, heeft de wetgever het juridisch statuut van de naam van de persoon vastgesteld met inachtneming van zowel het sociale nut om aan die naam een zekere onveranderlijkheid te geven als het belang van degene die de naam draagt. Het Hof ziet niet in wat er onredelijk zou kunnen zijn aan het feit dat het kind wiens afstamming van vaderszijde is vastgesteld na de afstamming van moederszijde en dat bijgevolg eerst de naam van zijn moeder heeft gedragen, de naam van zijn vader zou kunnen aannemen op initiatief van zijn ouders, die oordelen over zijn belang, zolang het aan het ouderlijk gezag is onderworpen, en enkel op zijn eigen initiatief vanaf het ogenblik waarop dat gezag een einde neemt. Het Hof ziet evenmin in wat er onredelijk zou kunnen zijn aan het feit dat het meerderjarig of ontvoegd kind dat de naam van zijn vader wenst te dragen terwijl het die van zijn moeder heeft, de procedure dient te volgen overeenkomstig de wet van 15 mei 1987, die het gemeen recht ter zake vormt.

B.6. De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht dat artikel 335, §3, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, in zoverre het bepaalt dat de ouderlijke verklaring van verandering van de naam van de moeder door die van de vader moet worden gedaan vóór de meerderjarigheid of de ontvoogding van het kind, geen onderscheid tussen de minderjarige en de meerderjarige kinderen invoert dat strijdig is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (vroegere artikelen 6 en *6bis*).

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 14 juli 1994.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior